МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра зарубіжної преси та інформації

Затверджено

На засіданні кафедри
зарубіжної преси та інформації
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №3 від 5 вересня 2022 р.)

Завідувач кафедри – проф. Мар'ян ЖИТАРЮК

Силабус з навчальної дисципліни

«Журналістика ідей»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів – 2022

Назва дисципліни	**«Журналістика ідей»**
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра зарубіжної преси та інформації
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладач дисципліни	Мельник Андрій Петрович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри зарубіжної преси та інформації
Контактна інформація викладачів	andriy.melnyk@lnu.edu.ua, https://journ.lnu.edu.ua/employee/melnyk-a-p Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 306
Консультації з дисципліни відбуваються	Консультації відбуваються у середу з 13.00 до 15.00 (вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 306), а також у день проведення лекцій/практичних занять та відповідно до графіка чергування на кафедрі. Також можливі он-лайн консультації через Messenger, E-mail та інші ресурси. Час онлайн консультацій можна також узгодити у телефонному режимі або написавши на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Sylabus-Melnyk A-Zhurnalistyka-idei
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Журналістика ідей» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньої програми «Журналістика», яка викладається в 3 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Майстерність журналіста має полягати не лише в оперативному і всебічному висвітленні подій, компетентному інтерв'юванні впливових особистостей, але й у вмінні бачити й аналізувати ідеї, які впливають на висвітлювану реальність. Вибірковий курс «Журналістика ідей» передбачає ознайомлення із основними ідеями сучасності, зокрема із ідеями прогресу, «нової етики», діалогу, свободи слова й багатьох інших, а також жанрову специфіку їх висвітлення у медіа.
Мета та цілі дисципліни	Мета вибіркової дисципліни «Журналістика ідей» – підготувати майбутніх журналістів до роботи із комплексною інформацією, пов'язаною із тематикою ідей та їх впливом на політичну, культурну та соціальну сфери життя суспільства. Завдання дисципліни: 1.Ознайомлення з історією ідей як міждисциплінарним підходом до вивчення ідей. 2.Дослідження інституту публічних інтелектуалів як основних носіїв ідей у публічному дискурсі. 3. З'ясування специфіки поняття «культурні війни». 4. Розгляд присвячених ідеям публікацій у медіа. 5. З'ясування жанрових та інших особливостей висвітлення ідей у медіа. 6. Ознайомлення із ключовими ідеями, які впливають на сучасне життя у різних сферах і привертають увагу мас-медіа.
Література для вивчення дисципліни	**Базова:** 1. Джонсон П. Інтелектуали / П. Джонсон. – Харків: Віват, 2022

	2. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX-XX століть / В. Єрмоленко. – К.: Дух і літера, 2018 3. Рідлі М. Еволюція всього. Як виникають нові ідеї / М. Рідлі. – К.: КМ-БУКС, 2019 4. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей / Ж. Рюс. – К.: Основи, 1998 **Додаткова:** 1. Арон Р. Опій інтелектуалів / Р. Арон. – К.: Юніверс, 2006 2. Ґальтунг Ю., Несс А. Політична етика Ґанді / Ю. Ґальтунґ, А. Несс. – Л.: Місіонер, 2001 3. Норберг Ю. Прогрес / Ю. Норберг. – Харків: Фоліо, 2019. 4. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу / С. Пінкер. – К.: Наш формат, 2019 5. Рікер П. Яким має бути новий етос Європи? / П. Рікер // Дух і лутера. – 2004-2005. – Ч. 13-14. – С. 149-165. 6. Сверстюк Є. Від насильства до порозуміння / Є. Сверстюк // Дзеркало тижня. – 2001. – 13 січ. 7. Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка / Т. Снайдер. – Львів: Човен, 2020. 8. Уолцер М. Про толерантність / М. Уолцер. – Харків, 2003. 9. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / Ф. Фукуяма – К.: Наш формат, 2020. 10. Фукуяма Ф. Проти політики ідентичності / Ф. Фукуяма // Zbrucю. – 2019. – Режим доступу: https://zbruc.eu/node/86956 11. Ostrovsky A. The Invention of Russia: The Rise of Putin and the Age of Fake News / A. Ostrovsky. – Penguin Books, 2017. 12. Clover C. Black Wind, White Snow: The Rise of Russia's New Nationalism / C Clover. – Yale University Press, 2017.
Обсяг дисципліни	Денна форма: 3 кредити, загальний обсяг 90 год., з них – 24 год. аудиторних занять (8 год. лекційних занять, 16 год. практичних занять та 66 год. самостійної роботи) Заочна форма: 3 кредити, загальний обсяг 90 год., з них – 12 год. аудиторних занять (8 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять та 78 год. самостійної роботи)
Очікувані результати навчання	Студенти повинні: знати: - основні ідеї, які чинять вплив на сучасні процеси; - провідних публічних інтелектуалів та їхню творчість; - особливості ідеї прогресу; - основні ідейні підстави російської агресії проти України та ворожості до Заходу та його цінностей; - суть поняття «діалог культур», «діалог цивілізацій»; - риси політики ідентичності та особливості його впливу на різні сфери життя, зокрема, на журналістську діяльність; - що таке толерантність, політкоректність та мова ненависті; вміти: • працювати з ідеями та висвітлювати їх вплив у мас-медіа; • використовувати здобуті знання у практичній діяльності; • проводити контент- та інтент-аналіз публікацій у медіа, у яких використовуються основні концепти курсу.
Ключові слова	Журналістика, ідеї, діалог, прогрес, діалог культур, толерантність

Формат курсу	Очний/Заочний
Теми	**Див. СХЕМУ КУРСУ, додану до силабусу**
Підсумковий контроль, форма	Підсумком курсу «Журналістика ідей» є залік за підсумками роботи на семінарах (презентації) та написання підсумкового есею на обрану тематику.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких навчальних дисциплін як «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Соціальні медіа», «Текст і контекст в друкованих медіа», «Журналістська майстерність».
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття, готування презентацій та написання есею у рамках тематики курсу.
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Загалом упродовж семестру - 100 балів. 80 балів - за роботу на семінарських заняттях. 20 балів - за підсумковий есей. Враховуються усі бали, набрані упродовж семестру (поточне опитування або контрольна, самостійна робота (есей та презентація) та бали за роботу на практичних і семінарських заняттях. Вимоги до доповіді-презентації на семінар: 1. ретроспективний погляд на проблему (однак не варто перевантажувати доповідь історичним фактажем); 2. сучасний стан; 3. візуальний ілюстративний матеріал (світлини, карти, ...) 4. висвітлення проблеми в українських або закордонних ЗМІ (посилання на конкретні газетні публікації чи телепередачі); 5. вказати список використаних джерел. Вимоги до есею: •самостійність; •авторський погляд; •запозичення і цитати мають бути оформлені як посилання згідно з правилами бібліографічного опису; •обсяг - довільний. Академічна доброчесність: Очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.

	Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.
Питання для контролю.	Теми есеїв: 1. Сократ як «недіалогічний співрозмовник» 2. Сповідь як діалог: випадок святого Августина 3. Пошук власного «Я»: екзистенційна роль діалогу 4. Діалог чи монолог: що ефективніше в комунікуванні? 5. Свій vs. Чужий: де провести межу? 6. Як наповнити змістом поняття «діалог культур»? 7. Ґендерний діалог: міф, провокація чи політика майбутнього? 8. Чи може толерантність бути образливою? 9. Межа терпимості, або чи є толерантність злочином, коли йдеться про зло? 10. Де закінчується толерантність і починається байдужість? 11. Чи можливий справжній діалог на сучасному ТБ? 12. Політкоректність: як не вийти за межі здорового глузду? 13. Чи потрібна цензура для «мови ненависті» (hate speech)? Запитання для контролю: 1. Що таке «культурні війни»? Наведіть приклади 2. Назвіть найвідоміших публічних інтелектуалів сучасності 3. Які журналістські жанри найбільше підходять для висвітлення ідей у медіа? 4. Поняття «культурних війн» та їх особливості 5. Ідея прогресу та її сучасне втілення. Основні критерії прогресу. Прогресофобія 6. Основні ідейні передумови російської агресії: характеристика основних постатей і текстів 7. Етичний вимір діалогу і його актуалізація у XX столітті. 8. Діалог і монолог та їхнє методологічне значення. 9. Поняття творчості і творчого процесу. 10. Діалогічні стосунки автора і читача з погляду герменевтики 11. Діалог і журналістський процес 12. Розкрийте суть діалогічної концепції М. Бубера 13. Вплив діалогу на формування особистості. 14. Спробуйте визначити риси «діалогічної особистості». 15. Запропонуйте конкретних історичних персон і доведіть, що їх можна вважати «діалогічними особистостями». 16. Як Ви розумієте поняття «діалог культур, релігій, цивілізацій»? 17. Чи можливий діалог культур після імперіалізму? 18. Діалог культур і збереження національної ідентичності. 19. Діалог релігій та релігійний фундаменталізм. 20. Діалог культур, релігій, цивілізацій і небезпека втрати коренів. 21. У чому суть поняття «толерантність»? 22. Суперечності мультикультуралізму і політкоректності. 23. Толерантність та її межі. 24. Типологія сучасних конфліктів. 25. Чи можна назвати діалог найбільш релевантним методом розв'язання конфліктів? 26. Яке значення має діалог для терапевтичної практики?

	27. Чи можливий діалог після Чорнобиля? 28. Журналістика в умовах катастрофізму та недіалогічності.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж / дата /год	**Тема, план, короткі тези**	**Форма заняття**	**Література**	**Завдання, год. самост. роботи**	**Термін виконання**
Змістовий модуль 1 Основні поняття журналістики ідей. Ідея прогресу у сучасній публіцистиці. Ідейні основи російської агресії					
1-2	**Вступ. Огляд предметно-фахового апарату, літератури, знайомство зі структурою дисципліни, ознайомлення із основними поняттями курсу**	**Лекція + дискусія 2 год.**	1. Джонсон П. Інтелектуали / П. Джонсон. – Харків: Віват, 2022 2. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX-XX століть. / В. Єрмоленко – К.: Дух і літера, 2018 3. Рідлі М. Еволюція всього. Як виникають нові ідеї / М. Рідлі. – К.: КМ-БУКС, 2019 **4.** Рюс Ж. Поступ сучасних ідей / Ж. Рюс. – К.: Основи, 1998	Ознайомитися зі структурою курсу, з рекомендованою літературою та основними поняттями, такими, як «ідеї», «культурні війни» та «публічні інтелектуали» (5 год.)	1-2 тижні
3-5	**Ідея прогресу у сучасній публіцистиці. Основні показники прогресу. Критика ідеї прогресу. Висвітлення ідеї прогресу у мас-медіа.**	**Лекція 2 год. Семінар 4 год.**	1. Норберг Ю. Прогрес Ю. Ноберг – Харків: Фоліо, 2019. 2. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу / С. Пінкер. – К.: Наш формат, 2019 3. Рослінг Г. Фактологія / Г. Рослін – К.: Наш формат, 2019 4. Шермер М. Небеса на землі / М Шермер. – К.: Наш формат, 201	З'ясувати основні критерії прогресу, розглянути основні публікації і аргументи як на користь прогресу, так і його критику. (12 год.)	3-5 тижні

6-7	**Ідейні передумови російської агресії проти України і західних цінностей**	**Семінар 4 год.**	1. Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка / Т. Снайдер. – Львів: Човен, 2020. 2. Snyder T. Ivan Ilyin, Putin's Philosopher of Russian Fascism / T Snyder // The New York Review o Books. – 2018. – 16 March https://www.nybooks.com/daily/20 8/03/16/ivan-ilyin-putins-philosopl r-of-russian-fascism/ 3. Ostrovsky A. The Invention of Russia: The Rise of Putin and the Age of Fake News / A. Ostrovsky. – Penguin Books, 2017. **4.** Clover C. Black Wind, White Snow: The Rise of Russia's New Nationalism / C Clover. – Yale University Press, 2017.	Проаналізувати ідейні передумови російської війни проти України і агресивної пропаганди проти західних цінностей на основі праць закордонних публіцистів та журналістів. (12 год.)	6-7 тижні
Змістовий модуль 2 **Політика ідентичності та боротьба за визнання. Ідея діалогу та межі толерантності**					
8-9	**Політика ідентичності як один із викликів сучасності. Особливості політики ідентичності та боротьби за визнання на прикладі американського досвіду. Політика ідентичності як виклик для журналістики**	**Лекція 2 год.** **Семінар 4 год.**	1. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / Ф. Фукуяма – К Наш формат, 2020. 2. Фукуяма Ф. Проти політики ідентичності / Ф. Фукуяма // Zbruc. – 2019. – Режим доступу: https://zbruc.eu/node/86956 **3.** Шапіро Б. Як зруйнувати Америку за три прості кроки / Б. Шапіро. – К.: Наш формат, 2021.	З'ясувати передумови, що призвели до виникнення політики ідентичності, проаналізувати її основні риси. Опрацювати тексти Ф. Фукуями та Б. Шапіро, порівняти їх акценти. З'ясувати особливості журналістської діяльності в контексті політики ідентичності. (12 год.)	8-9 тижні
10-11	**Ідея діалогу та спроби її реалізації. Діалог культур/релігій/цивілізацій: особливості концепцій та їх**	**Лекція 2 год.** **Семінар 4 год.**	1. Дзюба І. Україна-Росія: протистоянна чи діалог культур / І. Дзюба // Україна-Росія: концептуальні основи гуманітарних відносин. — К., 2001. — Розділ V. — С.265-333. 2. Еспозіто Д. Ісламська загроза. Міф чи реальність? / Д. Еспозіто – Л.: Кальварія, 2004.	З'ясувати особливості ідеї діалогу на основі рекомендованої літератури, знайти і проаналізувати застосування цього поняття у мас-медіа у	10-11 тижні

	втілення у міжнародній політиці. Поняття толерантності. «Мова ненависті» та свобода слова – спроби обмежень та регуляції.		3. Єрмоленко А. Комунікативна практична філософія / А. Єрмоленко. – К., 1999. 4. Зізіулас Й. Буття як спілкування Й. Зізіулас. – К.: Дух і літера, 2005 5. Малахов В. Етика спілкування / В. Малахов. – К.: Либідь, 2006 6. Марсель Г. „Я" і інший // Homo viator / Г. Марсель. – К., 1999. – С. 18-36 7. Норберг Ю. Прогрес Ю. Норберг – Харків: Фоліо, 2019. 8. Озадовська Л. Парадигма діалогічності в людському мисленні / Л. Озадовська. – К.: ПАРАПАН, 2007 9. Сверстюк Є. Від насильства до порозуміння / Є. Сверстюк // Дзеркало тижня. – 2001. – 13 січ 10. Ясперс К. Комунікація К. Ясперс // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К., 1996. – С. 132-148 11. С. Алексієвич-П. Віріліо. Діалог про Чорнобиль // Дух і літера. – 2004-2005. – Ч. 13-14. – С. 149-165.	різних контекстах. Вивчити різні підходи до поняття толерантності та мови ненависті. Навести приклади із мас-медіа, які б ілюстрували ці поняття. (25 год.)	

Підготував доц. А. П. Мельник